

Nader ecologisch onderzoek

Ontwikkeling Oude Tramweg 28

Lengel

Alliander N.V.

Nader ecologisch onderzoek

Ontwikkeling Oude Tramweg 28

Lengel

Opdrachtgever: Alliander N.V.

Projectnummer: 3780.01

Datum: 12-09-2023

Versie: Definitief

Projectleider en rapporteur: Jesse van Dijk

Autorisatie: Jur Metselaar

Opdrachtnemer: Buro Ontwerp & Omgeving
Velperweg 157
6824 MB Arnhem
Postbus 2033
6802 CA Arnhem
info@ontwerpenomgeving.nl
www.ontwerpenomgeving.nl

INHOUD

Pagina

1	INLEIDING	3
2	PLANGEBIED EN WERKZAAMHEDEN	4
2.1	Beschrijving plangebied	4
2.2	Geplande werkzaamheden	4
3	RESULTATEN QUICKSCAN	5
3.1	Gebouwbewonende vleermuizen	5
3.2	Bunzing, hermelijn en wezel	5
4	ONDERZOEKSMETHODE	6
4.1	Gebouwbewonende vleermuizen	6
4.2	Bunzing, hermelijn, wezel	7
4.3	Kwalificatie onderzoekers	8
5	RESULTATEN	9
5.1	Gebouwbewonende vleermuizen	9
5.1	Bunzing, hermelijn en wezel	11
6	CONCLUSIE EN ADVIES	12
7	LITERATUURLIJST	13
7.1	Referenties	13
7.2	Overige geraadpleegde bronnen	13

1 INLEIDING

In opdracht van Alliander N.V. is door Buro Ontwerp & Omgeving een nader ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Oude Tramweg 28. Het plan voorziet in de verplaatsing van een gedeelte van de houtopstand en de sloop van het bestaande elektriciteitsgebouw om hiervoor in de plaats een nieuw elektriciteitsgebouw te realiseren.

Het nader ecologisch onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan natuurtoets die Buro Ontwerp & Omgeving op 19 augustus 2022 in het plangebied heeft uitgevoerd. Hieruit kwam naar voren dat de projectlocatie geschikt is als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen en als rust- of verblijfplaats voor de bunzing, hermelijn en wezel. Voor deze soorten is nader onderzoek gedaan om vast te stellen of er beschermde functies aanwezig zijn.

De volgende vragen staan centraal in het onderzoek:

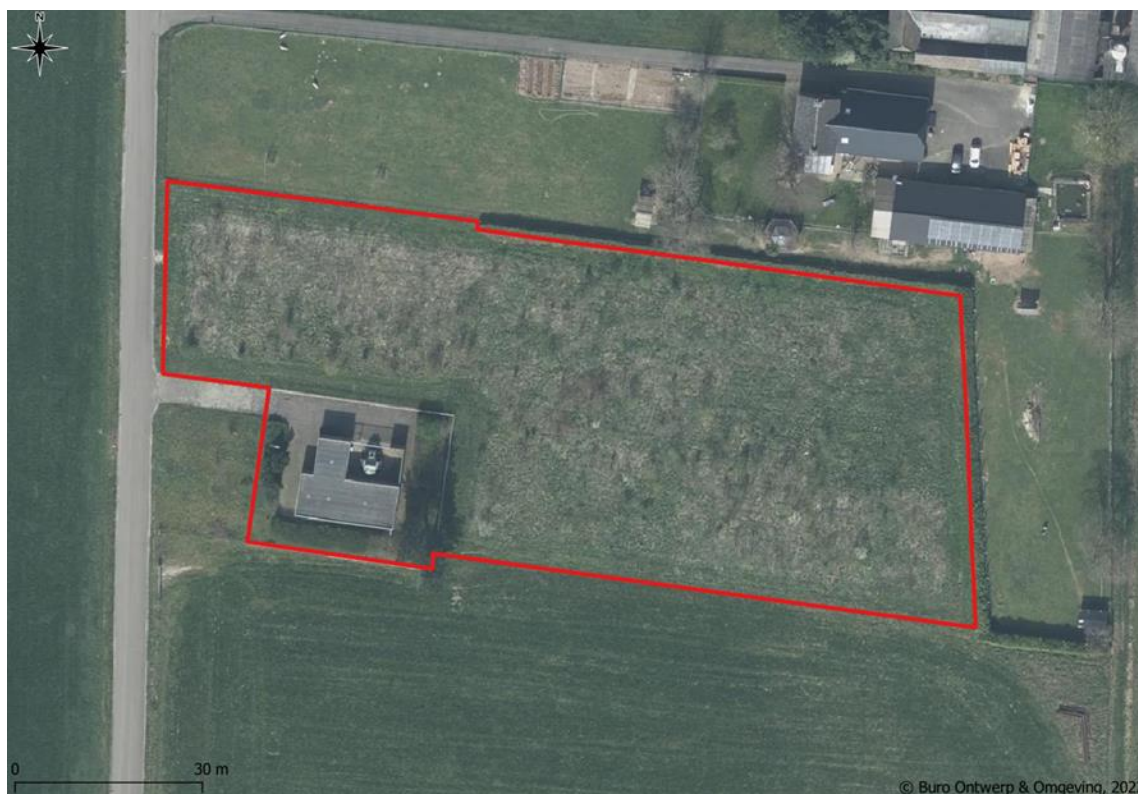
- Zijn gebouwbewonende vleermuizen, de bunzing, hermelijn en wezel in het plangebied aanwezig?
- Wat is de functie van het plangebied voor deze soorten?
- Moet er een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) worden aangevraagd?
- Moeten er mitigerende en compenserende maatregelen worden genomen?

In het voorliggende rapport worden achtereenvolgens het plangebied (hoofdstuk 2), de resultaten uit de quickscan (hoofdstuk 3), de onderzoeksmethode (hoofdstuk 4), de resultaten van het nader onderzoek (hoofdstuk 5) en de conclusie en het advies (hoofdstuk 6) beschreven.

2 PLANGEBIED EN WERKZAAMHEDEN

2.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen ten noorden van de kern van Lengel. Naast de westelijke grens bevindt zich de Oude Tramweg (figuur 1). De locatie bestaat uit een verwilderd terrein met gras, struiken en jonge bomen. Vanaf de Oude Tramweg loopt een verharde oprijlaan naar een omheind elektriciteitsgebouw. De directe omgeving van het plangebied bestaat uit een agrarisch milieu.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (rood kader) aan de Oude Tramweg 28 te Lengel.

2.2 Geplande werkzaamheden

De initiatiefnemer is voornemens een deel van de houtopstand te verwijderen en het elektriciteitsgebouw te slopen om hiervoor in de plaats een nieuw elektriciteitsgebouw te realiseren.

3 RESULTATEN QUICKSCAN

Op 19 augustus 2022 is door Buro Ontwerp & Omgeving een quickscan natuurtoets uitgevoerd. Uit de quickscan blijkt dat er meer informatie benodigd was om de effecten van de ontwikkeling volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming. Hieronder worden deze resultaten nog eens kort besproken.

3.1 Gebouwbewonende vleermuizen

Het elektriciteitsgebouw werd geïnspecteerd op de aanwezigheid van openingen, nissen en spleetvormige ruimtes. De ruimte onder de dakrand van het elektriciteitsgebouw kan gebouwbewonende vleermuizen toegang bieden tot potentiële verblijfplaatsen in het gebouw. Alle vleermuissoorten vallen onder de Habitatrichtlijn en zijn beschermd conform artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden om de soorten te doden of vangen (artikel 3.5 lid 1 Wnb), de soorten opzettelijk te storen (artikel 3.5 lid 2 Wnb) en de vaste rust- of voortplantingsplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen (artikel 3.5 lid 4 Wnb). De sloop van het elektriciteitsgebouw zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als verblijfplaats fungeren voor vleermuizen. Nader onderzoek moet uitwijzen of er vleermuizen aanwezig zijn en wat de functie van de bebouwing is.

3.2 Bunzing, hermelijn en wezel

De houtopstand op het verwilderd deel van het plangebied biedt voldoende schuilmogelijkheden voor kleine marters in de vorm van dicht struikgewas en braamstruweel, om te kunnen dienen als verblijfplaats. Een deel van de houtopstand zal worden verwijderd. Negatieve effecten op de bunzing, hermelijn en wezel kunnen daarom niet worden uitgesloten. De kleine marters zijn beschermd conform artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden de soorten opzettelijk te doden of vangen (artikel 3.10 lid 1a Wnb) en de vaste voortplantings- of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen (artikel 3.10 lid 1b Wnb). Het verwijderen van de houtopstand zou daarom kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming. Hieruit volgt dat nader onderzocht moet worden of de bunzing, hermelijn en wezel gebruik maken van het plangebied en welke verblijfsfunctie het al dan niet betreft.

4 ONDERZOEKSMETHODE

4.1 Gebouwbewonende vleermuizen

Het nader onderzoek werd uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2021 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2021).

Voor gebouwbewonende soorten werden de onderzoeksmethoden van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger aangehouden, waarbij ook andere vleermuissoorten konden worden aangetoond. Dit houdt in dat de volgende onderzoeken werden uitgevoerd in de periode van 15 mei tot en met 1 oktober:

- Kraamverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 juli) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarbij minimaal één onderzoeksrunde heeft plaatsgevonden in juni;
- Zomerverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 juli) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarbij één onderzoeksrunde gecombineerd werd uitgevoerd met een onderzoek naar kraamverblijven;
- Paarverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 aug - 1 okt) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarvan minimaal één onderzoeksrunde heeft plaatsgevonden rond middernacht;
- Massawinterverblijven: Twee onderzoeksrondes (1 aug - 10 sep) met een tussenperiode van minimaal tien dagen. Dit onderzoek kan gecombineerd worden uitgevoerd met het onderzoek naar paarverblijven.

Tabel 1. Veldgegevens vleermuisonderzoek

Type onderzoek	Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventariseren
Paar Massawinter	31-08-2022 - 01-09-2022	00:00 - 02:00	16 - 15	NO2	Bewolking 0% en droog	J. van Dijk
Massawinter	10-09-2022 - 11-09-2022	00:00 - 02:00	15	Z1	Bewolking 70% en droog	J. van Dijk
Paar	22-09-2022	20:40 - 22:40	12 - 11	NW1	Bewolking 75% en droog	J. van Dijk
Kraam Zomer	17-05-2023	03:40 - 05:40	8 - 7	WNW1	Bewolking 0% en droog	J. van Dijk
Kraam Zomer	06-06-2023	21:50 - 23:50	20 - 18	NNO3	Bewolking 100 - 60% en droog	J. Metselaar
Kraam Zomer	28-06-2023	22:00 - 00:00	21 - 18	Z1	Bewolking 100% en droog	J. van Dijk

De onderzoeken werden uitgevoerd met behulp van vleermuisdetectors (Batlogger M, Batlogger M2 en/of Pettersson D200) waarmee ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar werden gemaakt voor het menselijk oor.

4.2 Bunzing, hermelijn, wezel

Het nader onderzoek naar de bunzing, hermelijn en wezel werd uitgevoerd conform de 'Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming' (Bouwens, 2017). De kleine marterachtigen zijn het meest actief van maart tot en met augustus. Om de aanwezigheid van de soorten aan te kunnen tonen werd daarom minimaal zes weken onderzoek gedaan in de actieve periode. Onderzoek naar de kleine marters vond plaats aan de hand van een combinatie van onderzoeksmethoden, namelijk met twee sporenbuizen en twee vrijstaande cameravallen. De bunzing, hermelijn en wezel kunnen voor de camera gelokt worden met een sterk geurende lokstof. Er werd daarom gekozen voor sardines om de potentieel aanwezige soorten te lokken.

Figuur 2. Locaties van de cameravallen (rode stippen met nummers) en sporenbuizen (groene driehoeken met nummers).

Tabel 2. Veldgegevens cameravallen

Camera-val	Begindatum	Einddatum	Doelsoorten	Positionering
1	20-06-2023	04-08-2023	Bunzing, hermelijn en wezel	Aan kersenboom
2	20-06-2023	04-08-2023	Bunzing, hermelijn en wezel	Aan kersenboom in braamstruweel

Tabel 3. Veldgegevens sporenbuizen

Sporenbuis	Begindatum	Einddatum	Doelsoorten
1	30-05-2023	04-08-2023	Hermelijn en wezel
2	30-05-2023	04-08-2023	Hermelijn en wezel

Figuur 3. Voorbeeld van een geplaatste sporenbuis (links) en van een cameraval met sporenbuis (rechts).

4.3 Kwalificatie onderzoekers

Buro Ontwerp & Omgeving is betrokken als ecologisch adviseur van dit project. In het onderstaande overzicht staan de onderzoekers die het veldwerk hebben uitgevoerd.

Tabel 4. Deskundigheid onderzoekers

Aanhef	Naam	Deskundigheid
Dhr.	J. van Dijk	Functie: Ecoloog bij Buro Ontwerp & Omgeving sinds maart 2022 Opleiding: Bos- en Natuurbeheer aan Wageningen University & Research (WUR).
Dhr.	J. Metselaar	Functie: Ecoloog bij Buro Ontwerp & Omgeving sinds januari 2020 Opleiding: Diermanagement op Hogeschool Van Hall Larenstein in Leeuwarden

5 RESULTATEN

5.1 Gebouwbewonende vleermuizen

Eerste vleermuisonderzoek (paar- en massawinterverblijven)

Het eerste vleermuisonderzoek vond plaats in de nacht van 31 augustus op 1 september 2022. Tijdens de onderzoeksperiode was de baltsactiviteit matig. Er werd om 00:30 en 00:52 eenmalig de baltsroep van een gewone dwergvleermuis waargenomen. Er werden geen zwermende exemplaren gezien.

Tweede vleermuisonderzoek (massawinterverblijven)

Het tweede vleermuisonderzoek vond plaats in de nacht van 10 september 2022 op 11 september 2022. Er werden geen zwermende exemplaren waargenomen. Wel passeerde er om 00:34 een ruige dwergvleermuis en om 01:40 een gewone dwergvleermuis.

Derde vleermuisonderzoek (paarverblijven)

Het derde vleermuisonderzoek vond plaats in de avond van 22 september 2022. Gedurende het gehele onderzoek passeerden er af toe gewone dwergvleermuizen. Om 21:03 vloog een watervleermuis over en om 21:13 een rosse vleermuis. De baltsactiviteit was matig te noemen met slechts twee waarnemingen van een baltsende gewone dwergvleermuis. De baltsroepen werden om 20:43 en 20:50 gehoord aan de westzijde van het plangebied. Er konden geen baltsterritoria bepaald worden.

Vierde vleermuisonderzoek (kraam - en zomerverblijven)

Het vierde vleermuisonderzoek vond plaats in de vroege ochtend van 17 mei 2023. De activiteit van vleermuizen was minimaal gedurende het volledige veldbezoek. Met het blote oog werden geen vleermuizen gezien. Wel werd er om 05:03 éénmaal een passerende gewone dwergvleermuis waargenomen met de batlogger. Invliegende exemplaren werden niet waargenomen.

Vijfde vleermuisonderzoek (kraam- en zomerverblijven)

Het vijfde vleermuisonderzoek werd uitgevoerd in de avond van 6 juni. De vleermuisactiviteit was ondanks goede weersomstandigheden erg mager te noemen. In totaal werd slechts zes keer een vleermuis waargenomen. Dit betrof twee keer een overvliegende rosse vleermuis, twee keer een passerende gewone dwergvleermuis, één keer een passerende ruige dwergvleermuis en één keer een passerende laatvlieger. Geen van de waargenomen vleermuizen toonden enige binding met de onderzochte bebouwing.

Zesde vleermuisonderzoek (kraam- en zomerverblijven)

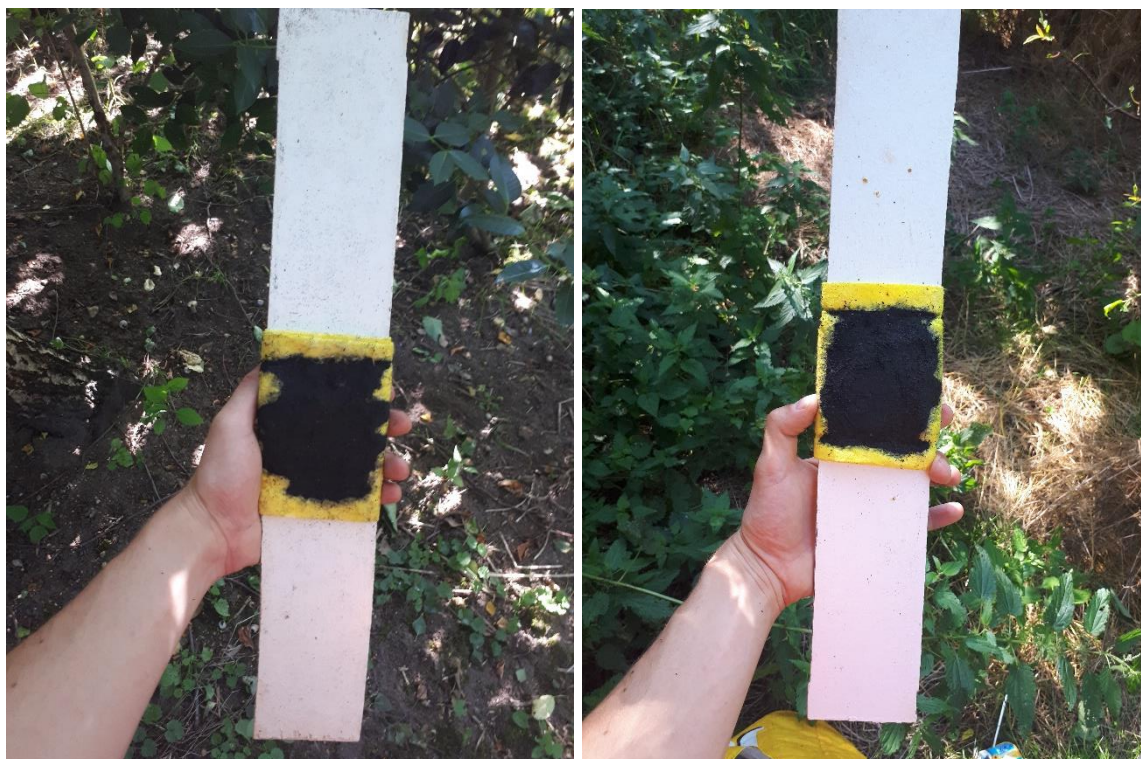
Het zesde vleermuisonderzoek werd uitgevoerd in de avond van 28 juni. De activiteit was opvallend hoog ten opzichte van de vorige bezoeken. Tot 23:30 werden er af en toe passerende en kort foeragerende gewone dwergvleermuizen, overvliegende rosse vleermuizen en overvliegende laatvliegers waargenomen. Vanaf 23:30 tot 00:00 foerageerden er twee tot drie gewone dwergvleermuizen onder de bouwlamp ten westen van het elektriciteitsgebouw. Geen van de waargenomen vleermuizen toonden echter binding met de onderzochte bebouwing.

Figuur 4. Waargenomen vliegbewegingen gewone dwergvleermuis gedurende het vijfde veldbezoek (gele pijlen), vliegbewegingen gewone dwergvleermuis gedurende het zesde veldbezoek (oranje pijlen) en foerageergedrag gewone dwergvleermuis gedurende het zesde veldbezoek (oranje cirkel).

5.1 Bunzing, hermelijn en wezel

Voor het onderzoek naar de bunzing, hermelijn, wezel zijn twee sporenbuizen en twee vrijstaande cameravallen geplaatst in de houtopstand op het verwilderd deel van het plangebied (figuur 2 en tabel 2). Op de cameravallen werden geen van de bovengenoemde soorten waargenomen en ook de sporenbuizen toonden geen sporen van kleine marters. Hierdoor kan geconcludeerd worden dat de houtopstand geen dienst doet als verblijfplaats van de bunzing, hermelijn of wezel.

Figuur 5. Resultaat sporenbuizen ten tijde van het controlemoment.

6 CONCLUSIE EN ADVIES

Buro Ontwerp & Omgeving heeft in opdracht van Alliander N. V. een nader ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Oude Tramweg 28 te Lengel. Het onderzoek vond plaats naar aanleiding van de voorgenomen ontwikkelingen. In de onderstaande tabel staat een samenvatting van de resultaten. Bij aanwezigheid van de soort is aangegeven waar deze soort is aangetroffen, welke artikelen van de Wet natuurbescherming (mogelijk) worden overtreden en welke vervolgstappen ondernomen moeten worden.

Tabel 5. Soortenoverzicht

Soort	Aanwezigheid	Locatie	Wnb-artikel	Vervolgstep
Gebouwbewonende vleermuizen	Nee	-	-	-
Bunzing	Nee	-	-	-
Hermelijn	Nee	-	-	-
Wezel	Nee	-	-	-

Er zijn geen verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen, bunzing, hermelijn en wezel vastgesteld binnen het plangebied. Met betrekking tot soortbescherming kan worden opgemerkt dat er geen verbodsbepalingen worden overtreden en dat er geen ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig is om de ontwikkeling mogelijk te maken.

Algemene diersoorten

Het kan zijn dat er tijdens de werkzaamheden algemene diersoorten in het plangebied voorkomen. Hierbij dient te allen tijde de algemene zorgplicht in acht te worden genomen (artikel 1.11 Wnb), waarbij handelingen die nadelige effecten hebben achterwege gelaten moeten worden. Indien dit niet mogelijk is moeten maatregelen worden genomen om negatieve effecten te voorkomen of beperken. De camerabeelden toonden dat een groot aantal reeën van beide geslachten het plangebied frequent bezoekt. Daarom wordt aangeraden om het verplaatsen van de houtopstand en het verwijderen van struikgewas uit te voeren buiten de paartijd en zoogtijd van de ree (mei tot augustus). Daarnaast wordt geadviseerd het verplaatsen van de houtopstand en het verwijderen van struikgewas ook uit te voeren buiten het vogelbroedseizoen omwille van de eventueel aanwezigheid van algemene broedvogelsoorten (maart tot juli).

7 LITERATUURLIJST

7.1 Referenties

Bouwens, S. (2017). *Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming*. 's-Hertogenbosch, Nederland: Zoogdiervereniging Nederland en Provincie Noord-Brabant

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging (2021). *Vleermuisprotocol 2021, maart 2017*. Geraadpleegd op 29 december 2022 via <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>

7.2 Overige geraadpleegde bronnen

Jędrzejewski, W. & Sidorovich, V. (2010). *The art of tracking animals*. Białowieża, Polen: Mammal Research Institute Polish Academy of Sciences Białowieża.

